Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)

20. december 2017 *

»Appel – statsstøtte – digitalt TV – støtte til implementering af jordsendt digitalt TV i fjerntliggende og mindre urbaniserede områder – tilskud til operatørerne af platforme for jordbaseret digitalt TV – afgørelse, hvorved støtteforanstaltningerne erklæres delvis uforenelige med det indre marked – statsstøttebegrebet – fordel – tjenesteydelse af almen økonomisk interesse – definition – medlemsstaternes skønsmargen«

I sag C-70/16 P,

angående en appel i henhold til artikel 56 i statutten for Den Europæiske Unions Domstol, iværksat den 5. februar 2016,

Comunidad Autónoma de Galicia,

Redes de Telecomunicación Galegas Retegal SA (Retegal), Santiago de Compostela (Spanien),

ved abogados F.J. García Martínez og B. Pérez Conde,

appellanter,

de øvrige parter i appelsagen:

Europa-Kommissionen ved P. Němečková, É. Gippini Fournier og B. Stromsky, som befuldmægtigede,

sagsøgt i første instans,

SES Astra SA, Betzdorf (Luxembourg), ved abogados F. González Díaz og V. Romero Algarra samt avocat F. Salerno,

intervenient i første instans,

har

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, T. von Danwitz, og dommerne C. Vajda, E. Juhász, K. Jürimäe (refererende dommer) og C. Lycourgos,

generaladvokat: M. Wathelet,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

* Processprog: spansk.

på grundlag af den skriftlige forhandling,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 7. september 2017,

afsagt følgende

Dom

1 Med deres appelskrift har Comunidad Autónoma de Galicia (den selvstyrende region Galicien, Spanien) og Redes de Telecomunicación Galegas Retegal SA (Retegal) nedlagt påstand om ophævelse af Den Europæiske Unions Rets dom af 26. november 2015, Comunidad Autónoma de Galicia og Retegal mod Kommissionen (T-463/13 og T-464/13, herefter »den appellerede dom«, ikke trykt i Sml., EU:T:2015:901), hvorved Retten frifandt Kommissionen i de sager, appellanterne havde anlagt med påstand om annullation af Kommissionens afgørelse 2014/489/EU af 19. juni 2013 om statsstøtte SA.28599 (C 23/2010 (ex NN 36/2010, ex CP 163/2009)), iværksat af Kongeriget Spanien til implementering af jordsendt digital-TV i fjerntliggende og mindre urbaniserede områder (uden for Castilla-La Mancha) (EUT 2014, L 217, s. 52, herefter »den omtvistede afgørelse«).

Tvistens baggrund og den omtvistede afgørelse

2 De faktiske omstændigheder, der har givet anledning til tvisten, er fremstillet af Retten i den appellerede doms præmis 1-22. De kan for så vidt angår den foreliggende appelsag sammenfattes på følgende måde:

3 Den foreliggende sag vedrører en række foranstaltninger, som de spanske myndigheder har truffet i forbindelse med overgangen fra analog til digital TV-spredning i Spanien for hele det spanske territorium, undtagen Comunidad Autónoma de Castilla-La-Mancha (den selvstyrende region Castilla-La Mancha, Spanien) (herefter »den omhandlede foranstaltning«).

4 For at fremme processen i forbindelse med overgangen fra analog til digital TV-spredning indførte Kongeriget Spanien en lovgivningsmæssig ramme ved bl.a. at vedtage Ley 10/2005 de Medidas Urgentes para el Impulso de la Televisión Digital Terrestre, de Liberalización de la Televisión por Cable y de Fomento del Pluralismo (lov nr. 10/2005 om hasteforanstaltninger til fremme af jordbaseret digitalt TV, liberalisering af kabel-TV og støtte til pluralisme) af 14. juni 2005 (BOE nr. 142 af 15.6.2005, s. 20562) og Real Decreto 944/2005 por el que se aprueba el Plan técnico nacional de la televisión digital terrestre (kongeligt dekret nr. 944/2005 om godkendelse af den nationale tekniske plan for jordsendt digitalt TV) af 29. juli 2005 (BOE nr. 181 af 30.7.2005, s. 27006). I dette kongelige dekret blev det pålagt de nationale offentlige og private TV-selskaber at sikre, at henholdsvis 96% og 98% af befolkningen modtog jordsendt digitalt TV (herefter »DTT«).

5 For at muliggøre overgangen fra analogt TV til DTT inddelte de spanske myndigheder det spanske territorium i tre forskellige zoner, der blev benævnt henholdsvis »zone I«, »zone II« og »zone III«. Den zone II, der er tale om i den foreliggende sag, omfatter mindre urbaniserede og fjerntliggende regioner, som repræsenterer 2,5% af den spanske befolkning. I denne zone investerede TV-selskaberne som følge af den manglende kommercielle interesse ikke i digitaliseringen, hvilket foranledigede de spanske myndigheder til at iværksætte en offentlig finansiering.

6 I september 2007 vedtog Consejo de Ministros (det spanske ministerråd) den nationale plan for overgang til DTT, hvis målsætning var at opnå en grad af DTT-tjenestedækning af den spanske befolkning, der svarede til graden af den analoge TV-tjenestedækning af denne befolkning i 2007, nemlig over 98% af den nævnte befolkning og hele eller praktisk taget hele befolkningen i de selvstyrende regioner Baskerlandet, Catalonien og Navarra (Spanien).

7 De spanske myndigheder påregnede, at der for at nå de dækningsmål, som var fastsat for DTT, skulle ydes offentlig finansiering for bl.a. at støtte processen i forbindelse med jordbaseret digitalisering i zone II, og navnlig inden for områderne i de selvstyrende regioner, der var beliggende i denne zone.

8 I februar 2008 vedtog Ministerio de Industria, Turismo y Comercio (det spanske ministerium for industri, turisme og handel) (herefter »MITC«) en beslutning om at forbedre telekommunikationsinfrastrukturerne og at fastlægge kriterierne for og fordelingen af finansieringen af de indsatser, der skulle gøres for at udvikle informationssamfundet i henhold til en plan med navnet »Plan Avanza«. Det budget, som blev godkendt ved denne beslutning, blev delvist bevilget til digitalisering af TV i zone II.

9 Denne digitalisering blev gennemført mellem juli og november 2008. MITC overførte derefter midler til de selvstyrende regioner, der påtog sig at dække de resterende driftsomkostninger af deres egne budgetmidler.

10 I oktober 2008 vedtog det spanske ministerråd at bevilge yderligere midler til at udvide og færdiggøre DTT-dækningen inden for rammerne af de projekter om overgang til digitalisering, der skulle gennemføres i løbet af første halvdel af 2009.

11 Efterfølgende indledte de selvstyrende regioner processen i forbindelse med udvidelsen af DTT. I dette øjemed afholdt de udbud eller overdrog udvidelsen til private virksomheder. I visse tilfælde anmodede de selvstyrende regioner kommunerne om at påtage sig udvidelsen.

12 Den 18. maj 2009 modtog Europa-Kommissionen en klage fra SES Astra SA om en statsstøtteordning, som Kongeriget Spanien havde indført til fremme af overgangen fra analogt TV til DTT i zone II. Ifølge SES Astra omfattede denne ordning en ikke-anmeldt støtte, som var egnet til at skabe en fordrejning af konkurrencen mellem platformene for henholdsvis jordbaseret og satellitbaseret TV-spredning.

13 Ved skrivelse af 29. september 2010 meddelte Kommissionen Kongeriget Spanien, at den havde besluttet at indlede proceduren i henhold til artikel 108, stk. 2, TEUF vedrørende den omhandlede støtteordning for hele det spanske territorium med undtagelse af den selvstyrende region Castilla-La Mancha, for hvilken der var indledt en separat procedure.

14 Kommissionen vedtog derpå den omtvistede afgørelse, i hvis dispositive dels artikel 1 det fastslås, at den statsstøtte, der blev indrømmet operatører af den jordbaserede TV-platform til implementering, vedligeholdelse og drift af DTT-nettet i zone II, blev iværksat i strid med artikel 108, stk. 3, i TEUF, og at den er uforenelig med det indre marked med undtagelse af den støtte, der blev bevilget i overensstemmelse med princippet om teknologisk neutralitet. I denne afgørelses dispositive dels artikel 3 anordnes tilbagesøgning af denne uforenelige støtte fra DTT-operatørerne, uanset om de har modtaget støtten direkte eller indirekte.

15 I begrundelsen for den omtvistede afgørelse anførte Kommissionen for det første, at de forskellige retsakter, der var blevet udstedt på centralt plan, og de aftaler, som var blevet indgået mellem MITC og de selvstyrende regioner, dannede grundlaget for støtteordningen til udvidelse af DTT-dækningen i zone II. I praksis havde de selvstyrende regioner anvendt den spanske centralregerings retningslinjer for DTT-udvidelse.

16 For det andet konstaterede Kommissionen, at den omhandlede foranstaltning skulle anses for statsstøtte i artikel 107, stk. 1, TEUF's forstand. I denne forbindelse anførte Kommissionen navnlig, at de spanske myndigheder udelukkende havde fremført tilfældet med den selvstyrende region Baskerlandet for at gøre gældende, at der ikke forelå statsstøtte i henhold til de betingelser, der blev fastsat af Domstolen i dom af 24. juli 2003, Altmark Trans og Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, herefter »Altmark-dommen«, EU:C:2003:415). Den første betingelse i denne dom (herefter

»den første Altmark-betingelse«), hvorefter den begunstigede virksomhed dels faktisk skal have en public service-forpligtelse, og opgaven og de hermed forbundne forpligtelser dels skal være klart defineret, var dog ifølge Kommissionen ikke opfyldt. Endvidere var den fjerde betingelse i den nævnte dom heller ikke opfyldt, idet der ikke var sikret så lave udgifter som muligt af hensyn til offentligheden i denne selvstyrende region.

17 For det tredje fandt Kommissionen, at den omhandlede foranstaltning ikke kunne anses for at være statsstøtte, der var forenelig med det indre marked i henhold til artikel 107, stk. 3, litra c), TEUF, på trods af at denne foranstaltning var rettet mod et velafgrænset mål af fælles interesse, og at der forelå et svigt på det pågældende marked. Eftersom den nævnte foranstaltning ikke overholdt princippet om teknologisk neutralitet, var det Kommissionens opfattelse, at den ikke var forholdsmæssig, og at den ikke var et velegnet instrument til at sikre indbyggerne i zone II dækning af gratis kanaler.

18 For det fjerde fandt Kommissionen, at eftersom driften af en jordbaseret platform ikke var tilstrækkeligt klart defineret som en offentlig tjenesteydelse, kunne den omhandlede foranstaltning ikke berettiges i medfør af artikel 106, stk. 2, TEUF.

Retsforhandlingerne for Retten og den appellerede dom

19 Ved stævninger indleveret til Rettens Justitskontor den 30. august 2013 anlagde appellanterne deres søgsmål med påstand om annullation af den omtvistede afgørelse.

20 Efter at have hørt parterne besluttede Retten ved kendelse af 9. februar 2015 at forene sagerne med henblik på den mundtlige forhandling og dommen.

21 Til støtte for deres søgsmål fremsatte appellanterne fire anbringender. Med det første anbringende gjordes det gældende, at der var sket en tilsidesættelse af artikel 107, stk. 1, TEUF. De øvrige anbringender blev fremsat subsidiært. Det andet og det tredje anbringende vedrørte den omhandlede støttes forenelighed med det indre marked. Det gjordes med disse anbringender gældende, at der forelå en tilsidesættelse af godkendelsesbetingelserne i artikel 106, stk. 2, TEUF og artikel 107, stk. 3, litra c), TEUF. Med deres fjerde anbringende anførte appellanterne, at Kommissionen urigtigt havde kvalificeret Retegal som »modtager af en ulovlig statsstøtte«.

22 Ved den appellerede dom forkastede Retten hvert enkelt af anbringenderne som ugrundet og frifandt følgelig Kommissionen i det hele.

Parternes påstande

23 Appellanterne har i deres appelskrift nedlagt følgende påstande:

– Den appellerede dom ophæves.

– Der træffes endelig afgørelse i annullationssøgsmålene, og den omtvistede afgørelse annulleres.

– Kommissionen tilpligtes at betale sagsomkostningerne.

24 Kommissionen og SES Astra har nedlagt påstand om, at appellen forkastes, og at appellanterne tilpligtes at betale sagsomkostningerne.

Appellen

25 Appellanterne har til støtte for deres appel fremsat fire anbringender. Med det første anbringende gøres det gældende, at der blev begået en retlig fejl derved, at Retten ikke traf afgørelse om en delvis annullation af den omtvistede afgørelse, selv om den tiltrådte appellanternes fjerde annullationsanbringende om et urigtigt skøn angående kvalificeringen af Retegal som modtager af en ulovlig støtte. Med det andet anbringende gøres det gældende, at der foreligger en overtrædelse af artikel 107, stk. 1, TEUF, idet Retten fastslog, at betingelserne for, at den omhandlede foranstaltning kunne kvalificeres som statsstøtte, var opfyldt. Med det tredje anbringende gøres det gældende, at der skete en tilsidesættelse af begrundelsespligten og af artikel 107, stk. 1, TEUF derved, at Retten urigtigt konkluderede, at denne foranstaltning havde en selektiv karakter. Med det fjerde anbringende gøres det gældende, at der blev begået en retlig fejl ved fortolkningen af artikel 14 TEUF og artikel 106, stk. 2, TEUF såvel som af protokol nr. 26 om tjenesteydelser af almen interesse.

Det første anbringende

Parternes argumenter

26 Appellanterne har med deres første anbringende anført, at Retten begik en retlig fejl, idet den efter sin analyse af deres fjerde annullationsanbringende burde have taget deres søgsmål delvist til følge i overensstemmelse med kravene i artikel 264 TEUF.

27 Appellanterne har for det første gjort gældende, at en kommissionsafgørelses dispositive del, som Retten selv anerkendte i den appellerede doms præmis 160, skal læses i lyset af betragtningerne til denne afgørelse. De har bemærket, at den omtvistede afgørelses dispositive del ganske vist ikke udtrykkeligt gentager de begunstigede virksomheders identitet eller støttens størrelse. Henvisningen i den dispositive del til denne afgørelses afsnit 6.2 og følgelig til 193. og 194. betragtning til denne fratager imidlertid de konstateringer, der er indeholdt i den appellerede doms præmis 149-163, deres retsvirkning.

28 For det andet kunne Retten ifølge appellanterne – henset til artikel 13 og 14 i Rådets forordning (EF) nr. 659/1999 af 22. marts 1999 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af [artikel 108 TFUE] (EFT 1999, L 83, s. 1) – ikke i den appellerede doms præmis 153 lovligt fastslå, at 193. og 194. betragtning til den omtvistede afgørelse begrænsede sig til at give de oplysninger, der var nødvendige for tilbagesøgningen af den omhandlede ulovlige støtte.

29 Selv om Retten i den appellerede dom udtalte, at der ikke skulle drages nogen konsekvens af de betragtninger til den omtvistede afgørelse, hvori Kommissionen havde identificeret de begunstigede virksomheder og det støttebeløb, der skulle tilbagesøges, undlod den for det tredje med urette at gengive denne konstatering i denne doms konklusion.

30 Appellanterne finder for det fjerde, at de spanske myndigheder på grund af en sådan undladelse ikke i forbindelse med proceduren for tilbagesøgning af den omhandlede ulovlige støtte vil være i stand til at vurdere rækkevidden af den omtvistede afgørelse, i modsætning til, hvad bl.a. retssikkerhedsprincippet kræver.

31 Kommissionen har gjort gældende, at dette første anbringende beror på en urigtig læsning af den appellerede dom, eftersom der ved denne dom i modsætning til det af appellanterne anførte ikke blev givet medhold i nogen af de argumenter, som disse havde fremsat i første instans.

32 SES Astra finder, at det første anbringende åbenbart skal afvises fra realitetsbehandling, eftersom det reelt tager sigte mod at anfægte de af Retten foretagne bedømmelser af faktuel karakter.

Domstolens bemærkninger

33 Appellanterne har med deres første anbringende i det væsentlige gjort gældende, at de begrundelser for den appellerede dom, hvormed Retten tiltrådte deres fjerde annullationsanbringende om et urigtigt skøn ved kvalificeringen af Retegal som modtager af den omhandlede ulovlige støtte, burde have resulteret i en delvis annullation af den omtvistede afgørelse.

34 For så vidt som appellanternes argument vedrører en angivelig mangel på sammenhæng mellem den appellerede doms begrundelse og konklusion, skal SES Astras argument om, at dette anbringende skal afvises fra realitetsbehandling, forkastes.

35 Med hensyn til sagens realitet er det nævnte anbringende støttet på en åbenbart urigtig læsning af den appellerede dom.

36 Det fremgår således klart af denne doms præmis 151 og 160, at Retten i modsætning til det af appellanterne anførte ikke tiltrådte deres fjerde annullationsanbringende, men forkastede det som uvirksomt.

37 Det følger i denne henseende af den appellerede doms præmis 153, at Retten bl.a. tilbageviste appellanternes argumenter ved at påpege, at Kommissionen i 189.-195. betragtning til den omtvistede afgørelse, der er indeholdt i denne afgørelses punkt 6.2, havde begrænset sig til at give Kongeriget Spanien oplysninger om de af den omhandlede foranstaltning begunstigede virksomheder, for at denne medlemsstat kunne opfylde sine tilbagesøgnings- og oplysningsforpligtelser som fastsat i den nævnte afgørelses artikel 3 og 4.

38 Retten præciserede desuden i denne præmis, at eftersom Kommissionen i 193. betragtning til den omtvistede afgørelse havde anført, dels at situationen i Galicien henhørte under den kategori under støtteordningen, hvor netudvidelsen blev overdraget til en offentlig virksomhed, der optrådte som netoperatør, dels at Retegal var den virksomhed, der var begunstiget af den omhandlede foranstaltning i denne selvstyrende region, udgjorde disse overvejelser en foreløbig vurdering på det trin i denne afgørelse, der vedrørte bedømmelsen af den omhandlede støtteordnings lovlighed. Retten fastslog således, at disse konstateringer ikke udgjorde en retligt bindende stillingtagen til situationen i Galicien og kvalificeringen af Retegal som begunstiget af støtten, idet denne situation ifølge 189. betragtning til den omtvistede afgørelse fortsat skulle evalueres af de spanske myndigheder.

39 Retten konkluderede således i den appellerede doms præmis 160, at det som led i den i den omtvistede afgørelses artikel 4 fastsatte tilbagesøgning af den omtvistede støtte påhvilede Kongeriget Spanien at afgøre, hvorvidt den omhandlede støtte i Galicien faldt uden for tilbagesøgningsforpligtelsen, henset til de oplysninger, der var indeholdt i samme afgørelses artikel 1 og 3, sammenholdt med 185. og 186. betragtning til denne. Eftersom appellanterne i det væsentlige gjorde gældende, at Kommissionen havde foretaget urigtige konstateringer vedrørende den støtte, der skulle tilbagesøges i Galicien, fastslog Retten følgelig, at denne argumentation var uvirksom.

40 Det første anbringende må følgelig forkastes som åbenbart ugrundet.

Det andet anbringende

Parternes argumenter

41 Appellanterne har med deres andet anbringende foreholdt Retten, at den tilsidesatte omfanget af den kontrol, som det ifølge Domstolens og Rettens praksis tilkom denne retsinstans at udføre, idet den tiltrådte kvalificeringen af den omhandlede foranstaltning som statsstøtte ved at støtte sig på den

appellerede doms præmis 57, 61 og 79. De har i denne forbindelse gjort gældende, at Retten hverken efterprøvede rigtigheden af de af Kommissionen påberåbte faktiske omstændigheder eller tog hensyn til oplysninger, som de havde fremført for Retten, og som bl.a. angik den pågældende aktivitets økonomiske karakter.

42 For det første angav Retten en åbenbart urigtig beskrivelse af den omhandlede aktivitet i Galicien ved bl.a. i den appellerede doms præmis 61 at udtale, at DTT-nettet kunne drives kommercielt, på trods af, at sagsøgerne i første instans havde dokumenteret, at dette ikke var tilfældet på grund af de tekniske kendetegn og DTT-nettets udstyrsniveau samt den gældende lovgivning. Resultatet heraf var en fordrejning af de relevante faktiske omstændigheder i den konkrete sag og en tilsidesættelse af retspraksis om omfanget af den retslige kontrol på statsstøtteområdet.

43 For det andet gennemførte Retten ikke en fuldstændig efterprøvelse af, hvorvidt den omhandlede foranstaltning var eller ikke var omfattet af anvendelsesområdet for artikel 107, stk. 1, TEUF, idet den ikke i den appellerede dom tog hensyn til, at det omhandlede net ikke drives kommercielt, og at det ikke er skabt til at blive det. Ifølge den nationale lovgivning leverer kommunerne i samarbejde med de selvstyrende regioner således udelukkende støttetjenesten til DTT-signalet. Denne tjeneste kan alene leveres i de zoner, hvor der ikke er nogen DTT-dækning, og uden nogen økonomisk modydelse. Tjenesten indebærer ingen konkurrencefordrejning og er i national ret blevet kvalificeret som en offentlig tjeneste.

44 For det tredje foretog Retten en forkert gengivelse af den nationale lovgivning, og navnlig af 12. tillægsbestemmelse til kongeligt dekret nr. 944/2005, ved i den appellerede doms præmis 79 at udtale, at det omhandlede net kunne anvendes til levering af andre tjenester end DTT, skønt det klart fremgik af denne lovgivning, at dette net alene kunne benyttes til DTT.

45 Kommissionen og SES Astra har anført, at dette anbringende skal afvises fra realitetsbehandling. Dels tilsigter det at anfægte faktuelle vurderinger, som Retten har foretaget. Dels begrænser det sig til at gentage argumenter, der allerede er blevet fremsat for Retten.

Domstolens bemærkninger

46 Appellanternes andet anbringende omhandler Rettens angiveligt urigtige bedømmelser i den appellerede doms præmis 57, 61 og 79 angående den økonomiske karakter af den omhandlede aktivitet i Galicien. Disse bedømmelser skulle have foranlediget Retten til at begå en retlig fejl ved at kvalificere den omhandlede foranstaltning som »statsstøtte« som omhandlet i artikel 107, stk. 1, TEUF.

47 Som det fremgår af artikel 256, stk. 1, andet afsnit, TEUF og artikel 58, stk. 1, i statutten for Den Europæiske Unions Domstol, er en appel begrænset til retsspørgsmål. Det er derfor alene Retten, der har kompetence til at fastlægge og bedømme de relevante faktiske omstændigheder såvel som til at vurdere beviserne. Bedømmelsen af disse faktiske omstændigheder og beviser er således ikke et retsspørgsmål, der som sådan kan efterprøves af Domstolen under en appelsag, medmindre disse omstændigheder og beviser er blevet urigtigt gengivet (jf. bl.a. kendelse af 21.4.2016, Dansk Automat Brancheforening mod Kommissionen, C-563/14 P, ikke trykt i Sml., EU:C:2016:303, præmis 26 og den deri nævnte retspraksis).

48 I henhold til de samme bestemmelser og til artikel 168, stk. 1, litra d), i Domstolens procesreglement skal et appelskrift i øvrigt præcist angive, hvilke elementer der anfægtes i den dom, som påstås ophævet, og de retlige argumenter, der særligt støtter denne påstand. De begrundelseskrav, der følger af disse bestemmelser, er ikke opfyldt, når appelskriftet, endog uden at indeholde en argumentation, der har til formål præcist at angive den retlige fejl, den omhandlede dom angiveligt er behæftet med, blot gentager eller ordret gengiver de anbringender og argumenter, der allerede er blevet fremsat for

Retten, herunder anbringender og argumenter, der er støttet på faktiske omstændigheder, som Retten udtrykkeligt har afvist at lægge til grund. En sådan appel har nemlig kun til formål at opnå en fornyet prøvelse af den til Retten indgivne stævning, hvilket falder uden for Domstolens kompetence (jf. bl.a. kendelse af 21.4.2016, Dansk Automat Brancheforening mod Kommissionen, C-563/14 P, ikke trykt i Sml., EU:C:2016:303, præmis 27 og den deri nævnte retspraksis).

49 Det skal for det første fastslås, at appellanterne – ved i det væsentlige at gentage de samme argumenter, som blev fremsat for Retten – med det foreliggende anbringende hovedsageligt netop tilsigter at anfægte de faktuelle konstateringer og bedømmelser, som Retten foretog ved undersøgelsen af det første annullationsanbringendes første og andet led. Herved tilstræber de reelt at opnå en fornyet prøvelse af de faktiske omstændigheder og de beviser, som de fremførte i første instans, for at påvise, dels at den virksomhed, der blev udøvet af den selvstyrende region Galicien, henhørte under udøvelsen af enekompetence som offentlig myndighed og ikke under en økonomisk aktivitet, dels at den omhandlede foranstaltning ikke indebar nogen overførsel af midler.

50 Hvad for det andet angår de angivelige forkerte gengivelser af de faktiske omstændigheder og af den nationale lovgivning, som appellanterne har påberåbt sig, skal appellanterne i henhold til de bestemmelser, der er henvist til i nærværende doms præmis 47, præcist angive, hvilke beviser der er blevet urigtigt gengivet, og påvise de fejl i den undersøgelse, der efter appellanternes opfattelse har foranlediget denne urigtige gengivelse. Det følger i øvrigt af Domstolens faste praksis, at en urigtig gengivelse af omstændighederne skal fremgå på åbenbar vis af sagsakterne, uden at det skal være fornødent at foretage en fornyet vurdering af de faktiske omstændigheder og beviserne (jf. i denne retning dom af 30.11.2016, Kommissionen mod Frankrig og Orange, C-486/15 P, EU:C:2016:912, præmis 99 og den deri nævnte retspraksis).

51 Følgelig skal argumenterne om en urigtig gengivelse af de faktiske omstændigheder uden videre forkastes, eftersom appellanterne ikke med deres argumentation er fremkommet med nogen oplysning, som på en åbenbar måde viser, at Retten foretog en sådan urigtig gengivelse.

52 Under disse omstændigheder må det andet anbringende afvises fra realitetsbehandling.

Det tredje anbringende

Parternes argumenter

53 Appellanterne har med deres tredje anbringende foreholdt Retten, at den ikke overholdt sin begrundelsespligt, og at den foretog en urigtig bedømmelse ved i den appellerede doms præmis 85 at tiltræde 113. betragtning til den omtvistede afgørelse angående støttens selektive karakter.

54 Ifølge appellanterne har Retten ikke angivet, i hvilken udstrækning situationen i zone II-kommunerne i Galicien, dvs. de kommuner, der benytter den jordbaserede teknologi, er sammenlignelig med situationen i de kommuner, hvori andre teknologier, såsom satellitteknologien, benyttes. Undersøgelsen af situationernes sammenlignelighed udgør imidlertid en nødvendig forudsætning for at fastslå, at støtten har en selektiv karakter.

55 Kommissionen er af den opfattelse, at dette anbringende er uvirksomt og savner ethvert grundlag. Den har anført, at betingelsen om selektivitet er opfyldt, såfremt en foranstaltning, der ikke er en foranstaltning af generel karakter, udelukkende gælder for én erhvervssektor eller for virksomheder i en given geografisk zone. Selv hvis det lægges til grund, at støtten i den konkrete sag blev ydet under overholdelse af princippet om teknologisk neutralitet, forbliver den en selektiv foranstaltning, idet den gælder for én erhvervssektor, nemlig TV-spredningssektoren, og ikke for alle erhvervsdrivende.

56 Ifølge SES Astra er det åbenbart, at dette anbringende skal afvises fra realitetsbehandling, og at det under alle omstændigheder er ugrundet.

Domstolens bemærkninger

57 Appellanterne har med deres tredje anbringende kritiseret den appellerede doms præmis 85, for så vidt som Kommissionens analyse af den omhandlede foranstaltnings selektive karakter heri blev tiltrådt.

58 Betingelsen om fordelens selektivitet er en grundlæggende del af begrebet »statsstøtte« som omhandlet i artikel 107, stk. 1, TEUF, idet denne bestemmelse forbyder støtte, der »begunstige[r] visse virksomheder eller visse produktioner«. Det følger af Domstolens faste praksis, at bedømmelsen af denne betingelse kræver en stillingtagen til, om en national foranstaltning som led i en bestemt retlig ordning kan begunstige »visse virksomheder eller visse produktioner« i forhold til andre virksomheder, der under hensyntagen til formålet med den nævnte ordning befinder sig i en tilsvarende faktisk og retlig situation (dom af 21.12.2016, Kommissionen mod Hansestadt Lübeck, C-524/14 P, EU:C:2016:971, præmis 41 og den deri nævnte retspraksis).

59 Det skal desuden bemærkes, at Rettens bedømmelse af, om begrundelsen er eller ikke er tilstrækkelig, er undergivet Domstolens kontrol i forbindelse med en appel (dom af 28.6.2005, Dansk Rørindustri m.fl. mod Kommissionen, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P – C-208/02 P og C-213/02 P, EU:C:2005:408, præmis 453, og af 26.7.2017, Rådet mod Hamas, C-79/15 P, EU:C:2017:584, præmis 51 og den deri nævnte retspraksis). Den begrundelse, som kræves i henhold til artikel 296 TEUF, skal i denne forbindelse tilpasses karakteren af den pågældende retsakt og klart og utvetydigt angive de betragtninger, som den institution, der har udstedt retsakten, har lagt til grund, således at de berørte parter kan få kendskab til grundlaget for den trufne foranstaltning, og således at den kompetente ret kan udøve sin prøvelsesret (dom af 8.3.2017, Viasat Broadcasting UK mod Kommissionen, C-660/15 P, EU:C:2017:178, præmis 43 og den deri nævnte retspraksis). Hvad angår undersøgelsen af betingelsen om en støtteforanstaltnings selektivitet har Domstolen fastslået, at denne undersøgelse skal være tilstrækkeligt begrundet med henblik på at gøre det muligt at foretage en fuldstændig domstolsprøvelse, navnlig med hensyn til muligheden for at sammenligne situationen for erhvervsdrivende, der er omfattet af foranstaltningen, med situationen for erhvervsdrivende, der er udelukket herfra (dom af 21.12.2016, Kommissionen mod World Duty Free Group SA m.fl., C-20/15 P og C-21/15 P, EU:C:2016:981, præmis 94).

60 I den konkrete sag tilbageviste Retten i den appellerede doms præmis 86 det argument fra sagsøgerne i første instans, hvorefter begrundelsen vedrørende den omhandlede foranstaltnings selektive karakter, således som den fremgår af 113. betragtning til den omtvistede afgørelse, var utilstrækkelig. Retten forkastede dette argument, eftersom det var angivet i denne begrundelse, at denne foranstaltning kun gavnede TV-spredningssektoren, og at den nævnte foranstaltning inden for denne sektor kun vedrørte de virksomheder, som var aktive på markedet for den jordbaserede platform.

61 Dette ræsonnement er behæftet med en retlig fejl. Der er således ingen angivelse i den omtvistede afgørelses begrundelse – og i øvrigt heller ikke i den appellerede doms begrundelse – der gør det muligt at forstå, hvorfor det bør lægges til grund, at de virksomheder, der er aktive inden for TV-spredningssektoren, befinder sig i en tilsvarende faktisk og retlig situation i forhold til de virksomheder, der er aktive inden for andre sektorer, eller at de virksomheder, der benytter den jordbaserede teknologi, befinder sig i en sådan situation i forhold til de virksomheder, der benytter andre teknologier. Kommissionens argument om, at der ikke var behov for nogen begrundelse i denne forbindelse, eftersom betingelsen om selektivitet automatisk er opfyldt, såfremt en foranstaltning udelukkende gælder for én erhvervssektor eller for virksomheder i en given geografisk zone, kan ikke tiltrædes. Domstolen har således fastslået, at en foranstaltning, som kun er til fordel for én erhvervssektor eller en del af virksomhederne i denne sektor, ikke nødvendigvis er selektiv. En foranstaltning er således kun selektiv, såfremt den inden for rammerne af en given retlig ordning

bevirker en begunstigelse af visse virksomheder i forhold til andre virksomheder, der hører til andre sektorer eller til den samme sektor, og som under hensyntagen til formålet med denne ordning befinder sig i en tilsvarende faktisk og retlig situation (dom af 21.12.2016, Kommissionen mod Hansestadt Lübeck, C-524/14 P, EU:C:2016:971, præmis 58).

62 En sådan manglende begrundelse falder ind under en tilsidesættelse af væsentlige formforskrifter og hæmmer således EU-retsinstansernes retslige efterprøvelse.

63 Under disse omstændigheder må det tredje anbringende tiltrædes.

Det fjerde anbringende

64 Appellanterne har med deres fjerde anbringende gjort gældende, at der blev begået en retlig fejl ved fortolkningen af artikel 14 TEUF og artikel 106, stk. 2, TEUF såvel som af protokol nr. 26 om tjenesteydelser af almen interesse. Dette anbringende er opdelt i tre led.

Det første led

– *Parternes argumenter*

65 Det fjerde anbringendes første led bygger på en retlig fejl hvad angår de skønsbeføjelser, som medlemsstaterne råder over ved definitionen af den omhandlede tjenesteydelse af almen økonomisk interesse.

66 Appellanterne finder, at Retten begik denne retlige fejl i den appellerede doms præmis 99, 101 og 111, da den fastslog, at driften af det jordbaserede net ikke var blevet defineret som en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse som omhandlet i den første Altmark-betingelse. De har i denne henseende anført, at Retten begrænsede sig til principielt at udelukke, at denne drift kan defineres som en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse, uden at analysere de særlige omstændigheder, der kendetegnede infrastrukturen i zone II, og navnlig om denne infrastruktur kunne drives kommercielt.

67 Ifølge appellanterne begrænsede Retten sig til i den appellerede doms præmis 100-105 at undersøge de nationale telekommunikationslove uden at tage højde for, at den offentlige tjenesteopgave i overensstemmelse med Domstolens og Rettens praksis var blevet defineret gennem forskellige fortløbende officielle retsakter og navnlig 12. tillægsbestemmelse til kongeligt dekret nr. 944/2005, som regulerer de regionale og lokale myndigheders indgreb i leveringen af den offentlige tjeneste, såvel som de partnerskabsaftaler, der var blevet indgået mellem staten, den selvstyrende region Galicien og kommunerne i Galicien. Retten misforstod derfor den omhandlede tjenestes egentlige karakter.

68 Retten begrænsede sig med urette til at fastslå, at driften af det jordbaserede net ikke i national ret var defineret som en offentlig tjenesteydelse, uden at tage hensyn til de særlige omstændigheder, der kendetegnede den eksisterende infrastruktur i zone II i Galicien. Hvad angår de enheder, der blev tildelt den offentlige tjenesteopgave, har appellanterne desuden fremhævet, at det i national ret er klart præciseret, at denne opgave overdrages til kommunerne i partnerskab med den selvstyrende region Galicien. Hvad endelig angår spørgsmålet om, hvorvidt de offentlige tjenesteforpligtelser er veldefinerede i national ret, har appellanterne angivet, at 12. tillægsbestemmelse til kongeligt dekret nr. 944/2005 præciserer, at den tjenesteydelse, hvis levering er overdraget til de regionale forvaltninger, består i DTT-spredning til deres borgere på de betingelser, der er fastsat i den nationale lovgivning.

69 Herved tilsidesatte Retten de skønsbeføjelser og den skønsmargen, som medlemsstaterne råder over ved definitionen af en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse.

70 Kommissionen og SES Astra finder, at de argumenter, der er blevet fremført til støtte for dette led, delvist skal afvises fra realitetsbehandling og delvist er uvirksomme.

– Domstolens bemærkninger

71 Appellanterne har med deres fjerde anbringendes første led i det væsentlige foreholdt Retten, at den anlagde flere urigtige skøn med hensyn til den nationale lovgivning, som førte den til at overse, at der i national lovgivning findes en klar definition af DTT-støttetjenesten som en offentlig tjenesteydelse som omhandlet i dom af 24. juli 2003, Altmark (C-280/00, EU:C:2003:415).

72 Hvad angår undersøgelsen under en appelsag af Rettens vurderinger i forhold til national ret skal det bemærkes, at det følger af den faste praksis fra Domstolen, der er nævnt i denne doms præmis 50, at Domstolen kun er kompetent til at efterprøve, om denne ret er blevet gengivet forkert. I denne forbindelse skal en urigtig gengivelse af omstændighederne fremgå på åbenbar vis af sagsakterne, uden at det skal være fornødent at foretage en fornyet vurdering af de faktiske omstændigheder og beviserne.

73 I den foreliggende sag forkastede Retten i den appellerede doms præmis 99 den argumentation, hvormed appellanterne havde gjort gældende, at Kommissionen med urette havde fastslået, at den første Altmark-betingelse ikke var opfyldt, eftersom driftstjenesten vedrørende det jordbaserede net ikke var klart defineret som en offentlig tjenesteydelse. Det fremgår af den appellerede doms præmis 98, at denne argumentation hovedsageligt var støttet på, at det spanske TV såvel som støttetjenesten til TV-spredning i henhold til spansk lovgivning var offentlige tjenesteydelser.

74 Det skal imidlertid fastslås, at appellanterne – under dække af at foreholde Retten, at den begik flere retlige fejl, da den vurderede denne lovgivning – uden at påberåbe sig den mindste urigtige gengivelse har begrænset sig til at kritisere den fortolkning af den nationale lovgivning, og navnlig af 12. tillægsbestemmelse til kongeligt dekret nr. 944/2005, som Retten bl.a. foretog i den appellerede doms præmis 100-102, for at sætte en anden fortolkning i stedet for Rettens fortolkning og følgelig opnå en fornyet bedømmelse af de faktiske omstændigheder. Appellanterne har på ingen måde forsøgt at godtgøre, at Retten foretog konstateringer, som åbenbart er i strid med indholdet af denne nationale lovgivning, eller tillagde denne lovgivning en betydning, som åbenbart ikke kan udledes deraf i forhold til oplysningerne i sagen.

75 Under disse omstændigheder skal appellanternes argument om, at der blev anlagt urigtige skøn med hensyn til den nationale lovgivning, afvises fra realitetsbehandling.

76 For så vidt som appellanterne tillige har gjort gældende, at Rettens vurdering førte denne til at nægte at anerkende de skønsbeføjelser, som medlemsstaterne råder over ved definitionen af tjenesteydelser af almen økonomisk interesse, skal det endvidere fastslås, at Retten i den appellerede doms præmis 95 netop udtalte, at disse medlemsstater råder over vide skønsbeføjelser vedrørende denne definition, og at en medlemsstats definition af disse tjenesteydelser derfor kun kan anfægtes af Kommissionen i tilfælde af en åbenbar fejl.

77 I denne henseende fastslog Retten i den appellerede doms præmis 97, at den under sin kontrol ikke desto mindre – hvad appellanterne i øvrigt har anerkendt – skal sikre sig overholdelsen af visse minimumskriterier, bl.a. om, at der foreligger en offentlig myndighedsakt, der tillægger de omhandlede operatører en opgave vedrørende en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse, samt at denne opgave har en universel og obligatorisk karakter.

78 Som fremhævet af generaladvokaten i punkt 136 i forslaget til afgørelse, fastslog Retten imidlertid i den appellerede doms præmis 110, at appellanterne på intet tidspunkt havde kunnet fastlægge, hvilke offentlige tjenesteforpligtelser der var blevet pålagt DTT-netoperatørerne ved enten spansk lov eller ved driftsaftaler, og så meget desto mindre havde ført bevis herfor.

79 Appellanternes argument om, at Retten principielt udelukkede, at driften af det jordbaserede net kan defineres som en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse, må derfor anses for ugrundet.

80 Det fjerde anbringendes første led skal derfor dels afvises fra realitetsbehandling, dels forkastes som ugrundet.

Det andet led

– Parternes argumenter

81 Det fjerde anbringendes andet led omhandler den omstændighed, at Retten angiveligt tilsidesatte grænsen for en åbenbar fejl ved sin undersøgelse af den nationale lovgivning om definition af den omhandlede tjenesteydelse af almen økonomisk interesse.

82 Appellanterne har foreholdt Retten, at den i den appellerede doms præmis 112 begik en retlig fejl ved at begrænse sig til at tiltræde indholdet af 121. betragtning til den omtvistede afgørelse, hvorefter definitionen af driften af en særlig støtteplatform – i den konkrete sag driften af den jordbaserede platform – som en offentlig tjenesteydelse ville have udgjort en åbenbar fejl fra de spanske myndigheders side. Retten foretog ikke en bedømmelse af, om der forelå en åbenbar fejl ved definitionen af den omhandlede tjenesteydelse af almen økonomisk interesse, og begrænsede sig til at fastslå, at der ikke forelå nogen klar og præcis definition af denne tjenesteydelse af almen økonomisk interesse.

83 Ifølge appellanterne så Retten således bort fra, at medlemsstaternes skønsbeføjelser giver dem mulighed for at vælge en særlig metode til udførelse af tjenesteydelserne af almen økonomisk interesse, som i den konkrete sag den jordbaserede platform. Appellanterne har i denne forbindelse påpeget en uoverensstemmelse med præmis 78 i dom af 26. november 2015, Comunidad Autónoma del País Vasco og Itelazpi mod Kommissionen (T-462/13, EU:T:2015:902), hvori Retten udtalte, at Kommissionen i 121. betragtning til den omtvistede afgørelse urigtigt havde fastslået, at de spanske myndigheder havde begået en åbenbar fejl ved definitionen af den omhandlede tjenesteydelse af almen økonomisk interesse. Appellanterne har således anført, at definitionen af denne tjenesteydelse rummede de essentielle elementer for dens definition som tjenesteydelse af almen økonomisk interesse, eftersom der forelå et svigt på det pågældende marked i den pågældende zone og en almen interesse, og der i den relevante nationale lovgivning var fastsat en målsætning om universalitet.

84 Kommissionen og SES Astra er af den opfattelse, at det foreliggende led skal afvises fra realitetsbehandling.

– Domstolens bemærkninger

85 Appellanterne har med det fjerde anbringendes andet led i det væsentlige kritiseret den appellerede doms præmis 112, hvori Retten fastslog, at det fremgik af 121. betragtning til den omtvistede afgørelse, at definitionen af driften af den jordbaserede platform som en offentlig tjenesteydelse udgjorde en åbenbar fejl fra de spanske myndigheders side.

86 Det skal bemærkes, at det foreliggende led udgør et nyt argument, som ikke har været forelagt Retten til bedømmelse, og som derfor ikke kan antages til realitetsbehandling på appelstadiet.

87 Det fremgår således af den appellerede doms præmis 112, at appellanterne ikke anfægtede 121. betragtning til den omtvistede afgørelse.

88 Det fremgår af Domstolens faste praksis, at Domstolens kompetence under en appelsag er begrænset til en bedømmelse af den retlige afgørelse, der er blevet truffet vedrørende de anbringender, som er blevet behandlet i første instans (kendelse af 16.2.2017, Monster Energy mod EUIPO, C-502/16 P, ikke trykt i Sml., EU:C:2017:139, præmis 5 og den deri nævnte retspraksis).

89 Følgelig skal det argument, der er blevet fremsat til støtte for det foreliggende led, afvises fra realitetsbehandling.

Det tredje led

– Parternes argumenter

90 Med det fjerde anbringendes tredje led gøres det gældende, at der blev begået en retlig fejl derved, at Retten foretog en urigtig gengivelse af en bestemmelse i national ret, nemlig cirkulære nr. 1/2010 fra det spanske udvalg for telekommunikationsmarkedet, som udgør et element i vurderingen af den omhandlede tjenesteydelses karakter.

91 Appellanterne har foreholdt Retten, at den i den appellerede doms præmis 109 forkastede deres argument om cirkulære nr. 1/2010 med den begrundelse, at den ikke var blevet forelagt dette cirkulære. Resultatet heraf var en inkonsekvens i forhold til de øvrige begrundelser i denne præmis, der angik spørgsmålet om fortolkningen af national ret og Domstolens procesregler, hvilket førte til en tilsidesættelse af appellanternes ret til forsvar. Appellanterne har anført, at Retten anordnede en foranstaltning med henblik på sagens tilrettelæggelse, for at Kommissionen skulle fremlægge visse elementer fra national ret, som ikke omfattede dette cirkulære. De har fremhævet, at tvistens parter ikke har anfægtet dette cirkulæres indhold og bindende karakter. Endelig medfører det forhold, at DTT-støttetjenesten er udelukket fra anvendelsesområdet for cirkulære nr. 1/2010, at denne tjeneste skal anses for en offentlig tjenesteydelse.

92 Kommissionen har anført, at det er vanskeligt at forstå, hvorledes en angivelig urigtig gengivelse af national ret skulle være relevant, eftersom appellanterne har anerkendt, at definitionen af den omhandlede tjenesteydelse som en offentlig tjenesteydelse ikke er gentaget i cirkulære nr. 1/2010. Desuden har appellanterne ikke angivet, hvori denne urigtige gengivelse skulle bestå. Under alle omstændigheder begik Retten ikke nogen retlig fejl i den appellerede doms præmis 109.

93 SES Astra er af den opfattelse, at dette led skal afvises fra realitetsbehandling, idet appellanterne ikke har angivet, hvorledes anvendelsen af cirkulære nr. 1/2010 er relevant i forhold til at ophæve den appellerede dom.

– Domstolens bemærkninger

94 Appellanterne har med det tredje led i det væsentlige foreholdt Retten, at den urigtigt forkastede deres argumentation vedrørende cirkulære 1/2010 med den begrundelse, at den ikke var blevet forelagt dette cirkulære, skønt Retten kunne have krævet at få dette cirkulære forelagt.

95 Dette led er uvirksomt. Det fremgår således af den appellerede doms præmis 109, at Retten ikke nøjedes med at forkaste appellanternes argumentation vedrørende dette cirkulære med den begrundelse, at den ikke var blevet forelagt dette cirkulære, men at den alternativt fastslog, at denne

argumentation ikke påviste, at driftstjenesten vedrørende et jordbaseret net var blevet defineret som en offentlig tjenesteydelse som omhandlet i dom af 24. juli 2003, Altmark (C-280/00, EU:C:2003:415). Appellanterne har imidlertid ikke fremsat noget konkret argument, der anfægter denne konstatering.

96 Da det tredje anbringende er blevet tiltrådt, bør den appellerede dom på dette grundlag ophæves.

Om søgsmålet for Retten

97 I overensstemmelse med artikel 61, stk. 1, andet punktum, i statutten for Den Europæiske Unions Domstol kan Domstolen, når den ophæver den af Retten trufne afgørelse, selv træffe endelig afgørelse, hvis sagen er moden til påkendelse. Dette er tilfældet i den foreliggende sag.

98 I denne forbindelse er det tilstrækkeligt at bemærke, at den omtvistede afgørelse af de grunde, der er angivet i denne doms præmis 60-62, skal annulleres på grund af tilsidesættelse af væsentlige formforskrifter.

Sagsomkostninger

99 Ifølge artikel 184, stk. 2, i Domstolens procesreglement træffer Domstolen, såfremt appellen tages til følge, og Domstolen selv endeligt afgør sagen, afgørelse om sagsomkostningerne. Samme reglements artikel 138, stk. 1, der i medfør af reglementets artikel 184, stk. 1, finder anvendelse i appelsager, fastsætter, at det pålægges den tabende part at betale sagsomkostningerne, hvis der er nedlagt påstand herom.

100 Da appellanterne har fået medhold i deres appel, og den omtvistede afgørelse er blevet annulleret, bør Kommissionen i overensstemmelse med appellanternes påstand pålægges at bære sine egne omkostninger og at betale de omkostninger, som appellanterne har afholdt i forbindelse med denne appelsag såvel som i første instans.

101 I henhold til artikel 140, stk. 3, i Domstolens procesreglement bærer SES Astra som intervenient ved henholdsvis Retten og Domstolen sine egne omkostninger.

På grundlag af disse præmisser udtaler og bestemmer Domstolen (Fjerde Afdeling):

1) **Den Europæiske Unions Rets dom af 26. november 2015, Comunidad Autónoma de Galicia og Retegal mod Kommissionen (T-463/13 og T-464/13, ikke trykt i Sml., EU:T:2015:901), ophæves.**

2) **Kommissionens afgørelse 2014/489/EU af 19. juni 2013 om statsstøtte SA.28599 (C 23/2010 (ex NN 36/2010, ex CP 163/2009)), iværksat af Kongeriget Spanien til implementering af jordsendt digital-TV i fjerntliggende og mindre urbaniserede områder (uden for Castilla-La Mancha), annulleres.**

3) **Europa-Kommissionen betaler de omkostninger, som Comunidad Autónoma de Galicia (den selvstyrende region Galicien, Spanien) og Redes de Telecomunicación Galegas Retegal SA (Retegal) har afholdt i forbindelse med denne appelsag såvel som i første instans.**

4) **SES Astra SA bærer sine egne omkostninger.**

Underskrifter